

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΕΡΙΦ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

Δ/ση: Λ. Συγγρού 15 – 17

Τ.Κ.: 117 43 Αθήνα

Τηλ.: 213 20 63 822

213 20 63 776

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Συνεδρίαση 40^η

Απόφαση υπ' αριθμ. 1450/2025

Στην Αθήνα, σήμερα **22-9-2025**, ημέρα **Δευτέρα** και ώρα **14:30μ.μ.**, η **Περιφερειακή Επιτροπή** συνήλθε σε **έκτακτη** συνεδρίαση **μέσω τηλεδιάσκεψης**, λόγω του επείγοντος των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, ύστερα από την υπ' αριθ. πρωτ: 1140620/22-09-2025 πρόσκληση σε ορθή επανάληψη του Προέδρου της η οποία κοινοποιήθηκε νόμιμα στα μέλη της, στους Αντιπεριφερειάρχες και στις παρατάξεις, στις 22-09-2025.

Η επιτροπή συνεδριάζει εκτάκτως λόγω του επείγοντος του παρακάτω θέματος της ημερήσιας διάταξης, καθώς για τυχόν άσκηση έφεσης οι καταληκτικές ημερομηνίες είναι 23-09-2025 και 29-09-2025 αντίστοιχα .

Θέμα 1^ο

Γνωμοδότηση – Ενημέρωση όσον αφορά στην άσκηση ή μη έφεσης κατά (α) της υπ' αρ. Α4563/2025 απόφασης του 26ου Τριμελούς Τμήματος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και (β) της υπ' αρ. 4629/2025 απόφασης του 29ου Τριμελούς Τμήματος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών.

Στην συνεδρίαση συμμετέχουν:

Ο Πρόεδρος της Περιφερειακής Επιτροπής, κος Νικόλαος Χαρδαλιάς και
Τα τακτικά μέλη της Περιφερειακής Επιτροπής κκ.:

- Τουμαζάτου Μαριάννα
- Κωνσταντέλλου Αθηνά
- Γώγος Χρήστος
- Παπασπύρου Αθανασία
- Βάρσου Μαργαρίτα
- Βλάχου Γεωργία
- Κατσικάρης Δημήτριος
- Γεράκη Αικατερίνη

Το αναπληρωματικό μέλος:

- Αγγέλης Σπυρίδων
- Μουζάλας Μάριος

Απόντες από την συνεδρίαση:

Το τακτικό μέλος της Περιφερειακής Επιτροπής κα:

- Λογοθέτη Αικατερίνη
- Μπαλάφας Γεώργιος

Εκ των ανωτέρω απόντων τακτικών μελών τα δύο (2) έχουν αντικατασταθεί από τα αναπληρωματικά μέλη.

Χρέη Γραμματέα της Περιφερειακής Επιτροπής εκτελεί η υπάλληλος της Περιφέρειας Αττικής, κα Μαρία Ντόβα.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία καθώς στην συνεδρίαση συμμετέχουν 11 από τα 11 μέλη της Περιφερειακής Επιτροπής, ο πρόεδρος της Επιτροπής κ. Χαρδαλιάς Νικόλαος ενημερώνει τα μέλη της Περιφερειακής Επιτροπής για την 1134546/19-09-2025 εισήγηση του Γραφείου Νομοθετικού Συντονισμού και Δικαστικών Υποθέσεων Π.Ε. Ανατολικής Αττικής στην οποία αναφέρονται τα εξής:

Κατόπιν σχετικών εγγράφων του Γραφείου μας αναφορικά με το δικαστικό χειρισμό σε δεύτερο βαθμό, μεταξύ άλλων και των ανωτέρω υποθέσεων σχετικά με την πυρκαγιά της 23-07-2018 στην Ανατολική Αττική, τις οποίες είχε χειριστεί ενώπιον του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου εξωτερική δικηγορική εταιρεία, ενημερωθήκαμε με το υπ' αρ. πρωτ 1133388/19-09-2025 έγγραφο ότι ο χειρισμός καθ' ο μέρος αφορά στην άσκηση ή μη έφεσης κατά των ως άνω δικαστικών αποφάσεων ανατίθεται στο Γραφείο μας. Παράλληλα, μας διαβιβάστηκαν οι έγγραφες απόψεις που είχαν αποσταλεί από την Αυτοτελή Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας Αττικής προς το δικάσαν Δικαστήριο, καθώς και τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου που τις συνοδεύουν.

Ενόψει των ανωτέρω, σας διαβιβάζουμε τις ανωτέρω δικαστικές αποφάσεις, που κοινοποιήθηκαν στην Περιφέρεια Αττικής την 09-05-2025 και 13-05-2025 αντίστοιχα (**λήξη προθεσμίας για την τυχόν άσκηση έφεσης την 23-09-2025 και την 29-09-2025 αντίστοιχα**) και σας εκθέτουμε τα εξής:

Με την υπ' αρ. **A4563/2025** απόφαση έγινε εν μέρει δεκτή η με ΑΓ 2697/2022 αγωγή της Β. Β. Φ. (όπως το αίτημα της αγωγής μετατράπηκε από καταψηφιστικό σε αναγνωριστικό) και αναγνωρίστηκε η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου, της Περιφέρειας Αττικής και του Δήμου Μαραθώνα να καταβάλουν, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, στην ενάγουσα το συνολικό ποσό των τετρακοσίων εξήντα χιλιάδων (460.000,00) ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης από τον θάνατο των δύο ανηλίκων τέκνων της και του συζύγου της.

Με την υπ' αρ. **4629/2025** απόφαση έγινε εν μέρει δεκτή η με ΑΓ 2030/2023 αγωγή της Α.Π. (όπως το αίτημα της αγωγής μετατράπηκε από καταψηφιστικό σε έντοκο αναγνωριστικό) και αναγνωρίστηκε η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου, της Περιφέρειας Αττικής και του Δήμου Μαραθώνα να καταβάλουν, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, στην ενάγουσα το συνολικό ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής έως την ολοσχερή εξόφληση και δη ποσό 90.000€ ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης από τον θάνατο του συζύγου της και ποσό 30.000€ ως ηθική βλάβη λόγω του αδιαμφισβήτητου τρόμου που βίωσε και της βλάβης της υγείας της (αναπνευστικά προβλήματα και μικρά θερμικά εγκαύματα για τα οποία έλαβε φαρμακευτική αγωγή).

Σημειώνεται ότι, όπως προκύπτει από το συνδυασμό των διατάξεων 481, 482 και 487 του Αστικού Κώδικα, εις ολόκληρον ευθύνη σημαίνει ότι έκαστος των εναγομένων είναι υπόχρεος σε καταβολή ολόκληρου του ποσού και δεν δύναται να αρνηθεί έναντι του ενάγοντος την υποχρέωσή του αυτή με το αιτιολογικό ότι είναι και άλλος εναγόμενος υπόχρεος, σε περίπτωση όμως που καταβάλει ένας εξ αυτών το ποσό αυτό απαλλάσσονται και οι λοιποί έναντι του δανειστή (ενάγοντος), ενώ εκείνος που κατέβαλε, δύναται να αναζητήσει το ποσό που κατέβαλε από τους λοιπούς συνοφειλέτες, αναλόγως του μέτρου ευθύνης εκάστου που τυχόν θα καθοριστεί με δικαστική απόφαση, κατόπιν άσκησης σχετικής αγωγής (αναγωγής) εκ μέρους του.

Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω δικαστικές αποφάσεις, η Περιφέρεια Αττικής τόσο με την έκθεση απόψεων της Αυτοτελούς Διεύθυνσης της Πολιτικής Προστασίας, όσο και με το υπόμνημα που κατατέθηκε προς ανάπτυξη των απόψεων της ως άνω υπηρεσίας από την πληρεξουσία δικηγόρο της δικηγορικής εταιρείας που εκπροσώπησε αυτήν, ζήτησε την απόρριψη της αγωγής, αποκρούοντας τα σε αυτή αποδιδόμενα, με συγκεκριμένους ισχυρισμούς όσον αφορά στις ενέργειες της Περιφέρειας Αττικής τόσο σε προληπτικό επίπεδο, όσο και κατά το στάδιο εκδήλωσης της πυρκαγιάς και με αναφορά στο υφιστάμενο κατά τον ένδικο χρόνο νομοθετικό πλαίσιο, επισημαίνοντας περαιτέρω ρητώς τις πράξεις και παραλείψεις των οργάνων του Ελληνικού Δημοσίου, που συνετέλεσαν αιτιωδώς και δη αποκλειστικώς στο επελθόν αποτέλεσμα, πράγμα που έχει γίνει δεκτό από μέρος της μέχρι σήμερα νομολογίας.

Το δικάσαν Δικαστήριο, παρά τις κρίσεις του περί των πράξεων και παραλείψεων του Ελληνικού Δημοσίου (έλλειψη πλησιέστερων πυροσβεστικών δυνάμεων, με συνέπεια τη μη έγκαιρη αρχική προσβολή της πυρκαγιάς, μη ορθολογική κατανομή και αξιοποίηση των επίγειων και εναέριων πυροσβεστικών δυνάμεων, παράλειψη εισήγησης από τα όργανα του Π.Σ. για την οργανωμένη προληπτική απομάκρυνση των κατοίκων, έλλειψη οιασδήποτε συντονισμένης διάσωσης των πολιτών κλπ), ήχθη σε κρίση περί αποζημιωτικής ευθύνης και της Περιφέρειας Αττικής, εις ολόκληρον ευθυνομένης με το Ελληνικό Δημόσιο και το Δήμο Μαραθώνα.

Μέχρι σήμερα, όλες οι αποφάσεις που έχουν περιέλθει σε γνώση μας διαλαμβάνουν στο σκεπτικό τους αντίστοιχες κρίσεις με τις ως άνω καθ' ο μέρος αφορά στο Ελληνικό Δημόσιο.

Αντιθέτως, καθ' ο μέρος αφορά στην Περιφέρεια Αττικής υπάρχει σειρά δικαστικών αποφάσεων, με τις οποίες έχουν απορριφθεί συναφείς αγωγές κατά το μέρος που στρέφονταν εναντίον της (Ενδεικτικώς: οι υπ' αρ. 17531/2023, 8832/2023, 596/2024, 4689/2024, 17487/2023, 11017/2023, 8334/2024, 16129/2023, Α3043/2024, 6874/2023 αποφάσεις κ.α).

Λαμβάνοντας υπόψη τα κριθέντα με τις ως άνω απορριπτικές για την Περιφέρεια Αττικής δικαστικές αποφάσεις, αλλά και τα όσα εκτέθηκαν με τις έγγραφες απόψεις της Αυτοτελούς Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας και όσα αναπτύχθηκαν ενώπιον του δικάσαντος Δικαστηρίου από την Περιφέρεια Αττικής με το υπόμνημα της πληρεξουσίας δικηγόρου της εξωτερικής δικηγορικής εταιρείας που την εκπροσώπησε, στοιχειοθετούνται λόγοι για την άσκηση έφεσης κατά των ανωτέρω δικαστικών αποφάσεων, που άπτονται σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των κειμένων διατάξεων, σε εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων και σε πλημμελείς και αντιφατικές αιτιολογίες.

Ήδη, **ωστόσο**, στο νομοσχέδιο για την «Ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς και άλλες διατάξεις» περιελήφθη διάταξη περί μη άσκησης ή παραίτησης, κατά περίπτωση, από ένδικα μέσα σε δίκες που αφορούν αγωγές για αξιώσεις που γεννήθηκαν λόγω της πλημμύρας της 15ης.11.2017 στην ευρύτερη περιοχή της Μάνδρας Αττικής και της πυρκαγιάς που εκδηλώθηκε την 23η.7.2018 στην Ανατολική Αττική.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η διάταξη αυτή, όπως εισήχθη στην Βουλή των Ελλήνων, αφορούσε αρχικά μόνο το Ελληνικό Δημόσιο, δεδομένου και του ότι το τελευταίο δεν τελεί στις ως άνω συναφείς δίκες με την Περιφέρεια Αττικής (και τους Δήμους) σε σχέση αναγκαστικής ομοδικίας, αλλά σε σχέση απλής ομοδικίας, με συνέπεια να είναι δυνατή η τελεσιδικία της απόφασης ως προς αυτό, ανεξαρτήτως των ενεργειών των λοιπών απλών ομοδίκων του.

Κατά τη συζήτηση, ωστόσο, του νομοσχεδίου προστέθηκαν στις υπόψη ρυθμίσεις και οι ο.τ.α. α' και β' βαθμού.

Ως εκ τούτου το άρθρο 224 του Ν. 5193/2025, όπως ισχύει, ορίζει τα εξής:

«1. Κατά οριστικών αποφάσεων πρωτοβαθμίων διοικητικών Δικαστηρίων, με τις οποίες σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ή των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' ή β' βαθμού κατ' εφαρμογή των διατάξεων περί αστικής ευθύνης, επιδικάζονται: α) χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης υπέρ μελών οικογένειας προσώπου που απεβίωσε ή λόγω ηθικής βλάβης εξαιτίας τραυματισμού προσώπου και β) νοσήλια, έξοδα κηδείας ή παροχή κατά το άρθρο 931 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) είτε κατά την πλημμύρα της 15ης.11.2017 στην ευρύτερη περιοχή της Μάνδρας Αττικής είτε κατά την πυρκαγιά που εκδηλώθηκε την 23η.7.2018 στην Ανατολική Αττική, το Ελληνικό Δημόσιο ή οι Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού δεν ασκούν ένδικο μέσο ή παραιτούνται από το ασκηθέν. Σε περίπτωση επιδίκασης με την ίδια απόφαση και αποζημίωσης σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ή των Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού η μη άσκηση ενδίκου μέσου ή η παραίτηση από αυτό εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου ή των Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού περιορίζεται στο κεφάλαιο της απόφασης που αφορά στην επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης και αποζημίωσης του πρώτου εδαφίου, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά των σχετικών διατάξεων του Οργανισμού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ν. 4831/2021, Α' 170), του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2005, Α' 114) και του ν. 3852/2010 (Α' 87).

2. Η παρούσα καταλαμβάνει και τις, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, εκδοθείσες πρωτόδικες αποφάσεις. Εάν μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος ή μετά από αυτή επιδικασθεί σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ή των Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού χρηματική ικανοποίηση ή αποζημίωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 με απόφαση δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου ή απορριφθεί έφεση αυτού, η μη άσκηση εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου ή των ή των Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού ενδίκου μέσου ή η παραίτηση από αυτό ισχύει και για την απόφαση αυτή, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις της παρ. 1.

3. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται δίκες, που κατέστησαν εκκρεμείς ενώπιον δευτεροβάθμιων διοικητικών δικαστηρίων, κατόπιν άσκησης έφεσης εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου κατά το μέρος που αφορούν απαιτήσεις της παρ. 1.

4. Το δικαίωμα αναγωγής του Ελληνικού Δημοσίου ή των Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού κατά συνυπόχρεου τρίτου, δεν επηρεάζεται από τις διατάξεις του παρόντος».

Κατ' αρχάς, θα πρέπει και εν προκειμένω να επισημανθεί ότι με τις ανωτέρω διατάξεις δεν παρακωλύεται το δικαίωμα των εναγόντων-εναγουσών στις ως άνω υποθέσεις, να ασκήσουν, σύμφωνα με τις πάγιες δικονομικές διατάξεις, ενόψει, άλλωστε και του, διασφαλίζοντας το δικαίωμα δικαστικής προστασίας, άρθρου 20 του Συντάγματος, που έχει εφαρμογή και στις διοικητικές δίκες, ένδικα μέσα κατά εκδοθεισών ή εκδοθησομένων δικαστικών αποφάσεων, αιτούμενοι αναλόγως την επιδίκαση και περαιτέρω (πέραν των επιδικασθέντων) ποσών, στο πλαίσιο βεβαίως των αγωγικών αιτημάτων τους, καθώς και να προβούν στη συζήτηση ήδη ασκηθέντων εκ μέρους τους ενδίκων μέσων. Σημειωτέον, μάλιστα ότι στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από το διαδικτυακό τόπο www.adjustice.gr, η ενάγουσα Β. Β-Φ έχει ήδη ασκήσει έφεση κατά της Α4563/2025 δικαστικής απόφασης.

Περαιτέρω, με τις ως άνω διατάξεις της παρ. 1 προβλέφθηκε, ως προεκτέθηκε, ότι πέραν του Ελληνικού Δημοσίου και οι ο.τ.α. α' και β' βαθμού (Δήμοι και Περιφέρεια Αττικής) δεν ασκούν ένδικα μέσα ή παραιτούνται από τα ήδη ασκηθέντα, στο μέτρο που πρόκειται για αξιώσεις που εμπίπτουν στο ρυθμιστικό τους πεδίο.

Σημειώνεται, ότι για την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων δεν έχει περιέλθει, μέχρι σήμερα, σε γνώση μας, κάποια διευκρινιστική εγκύκλιος, ενώ από τις μέχρι σήμερα δικαστικές αποφάσεις των αποκλειστικά αρμόδιων κατά το Σύνταγμα και το νόμο Δικαστηρίων δεν έχουν επιλυθεί ενιαίως και στο σύνολό τους τα νομικά και ερμηνευτικά ζητήματα που ανακύπτουν εξ αυτών.

Κατόπιν και της ανακοίνωσης της Περιφέρειας Αττικής για την άμεση υλοποίηση των προβλέψεων του νόμου και δεδομένου ότι, ως προεκτέθηκε, η ανωτέρω δικαστική απόφαση δεν περιλαμβάνονται σε εκείνες, που ο δικαστικός χειρισμός τους σε δεύτερο βαθμό έχει ανατεθεί σε εξωτερικά δικηγορικά γραφεία-εταιρείες, παραθέτουμε τα εξής για την ως άνω υπόθεση, που υπάγεται στην χωρική αρμοδιότητα του Γραφείου μας, όσον αφορά στο ζήτημα του κατά πόσο οι αξιώσεις που επιδικάστηκαν με τις ως άνω δικαστικές αποφάσεις του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών εμπίπτουν ή μη στο ρυθμιστικό πεδίο των ως άνω διατάξεων:

Σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις (παρ. 1) οι ο.τ.α. β' βαθμού δεν ασκούν ένδικο μέσο κατά οριστικών αποφάσεων πρωτοβαθμίων διοικητικών Δικαστηρίων, με τις οποίες επιδικάζονται σε βάρος τους: « **α) χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης υπέρ μελών οικογένειας προσώπου που απεβίωσε ή λόγω ηθικής βλάβης εξαιτίας τραυματισμού προσώπου και β) νοσήλια, έξοδα κηδείας ή παροχή κατά το άρθρο 931 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164) κατά την πυρκαγιά που εκδηλώθηκε την 23η.7.2018 στην Ανατολική Αττική,....**».

Στην προκειμένη περίπτωση με την υπ' αρ. **A4563/2025** απόφαση επιδικάστηκαν στην ενάγουσα Β. Β.-Φ. ποσά ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης από τον θάνατο μελών της οικογένειάς της κατά την έννοια της ΑΚ932 (συζύγου και ανηλίκων τέκνων της).

Περαιτέρω, με την υπ' αρ. **4629/2025** απόφαση επιδικάστηκαν στην ενάγουσα Α.Π. ποσά ως χρηματική ικανοποίηση αφενός μεν λόγω ψυχικής οδύνης από τον θάνατο του συζύγου της, ήτοι μέλους της οικογένειάς της κατά την έννοια της ΑΚ932, αφετέρου δε λόγω ηθικής βλάβης ένεκα τραυματισμού της και βλάβης της υγείας της. Συνεπώς, οι επιδικασθείσες αξιώσεις εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 224 παρ. 1 του Ν. 5193/2025, για τις οποίες προβλέπεται η μη άσκηση ενδίκου μέσου.

Σύμφωνα με το άρθρο 176 παρ. 1 περ. θ' του Ν. 3852/2010, ως ισχύει, σε συνδυασμό με το άρθρο 175Α του ιδίου Νόμου, η Περιφερειακή Επιτροπή «...αποφασίζει για την άσκηση ή μη όλων των ένδικων βοηθημάτων και των ένδικων μέσων..» και ως εκ τούτου παρακαλείσθε όπως αποφασίσετε σχετικά.

Μετά από διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών της
η Περιφερειακή Επιτροπή
ομόφωνα αποφασίζει

Τη μη άσκηση έφεσης κατά (α) της υπ' αρ. A4563/2025 απόφασης του 26ου Τριμελούς Τμήματος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και (β) της υπ' αρ. 4629/2025 απόφασης του 29ου Τριμελούς Τμήματος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών.

Ο Πρόεδρος

Νικόλαος Χαρδαλιάς

Τα Μέλη

**Τουμαζάτου Μαριάννα
Κωνσταντέλλου Αθηνά
Γώγος Χρήστος
Παπασπύρου Αθανασία
Βάρσου Μαργαρίτα
Βλάχου Γεωργία
Κατσικάρης Δημήτριος
Γεράκη Αικατερίνη
Αγγέλης Σπυρίδων
Μουζάλας Μάριος**